

10 – Ma’ruza

E-mijozlar bilan Munosabatlarni Boshqarish (E-CRM)

MUALLIF HAQIDA

Dr. UMIDJON AHUNJONOV

Ta'lim: Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
(bakalavr, magistratura)

Uxan Texnologiyalar Universiteti (XXR)
(PhD)

Mehnat faoliyati: Toshkentdagi Xalqaro Vestminster
Universiteti

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya
Akademiyasi

Mehnat faoliyati (asosiy) "Interintellect" MChJ - Marketing
Tadqiqotlari va Maslahatlari

www.zipwolf.uz

Bugungi suhbatimizda:

Bugungi kun marketingining qiyofasi

- Xaridorning hayotiylik qiymati (CLV)
- Xaridor ulushi (hamyon ulushi)
- Mijozlar qiymati

Savdo jarayoni statistikasiga nazar...

Savdo xodimlari va ularning odatlari:

- 48%i hech qachon potensial haridorlar bilan qayta aloqaga chiqmaydi;
- 28%i ikkinchi munosabatni tashkil etish bilan cheklanadi;
- 12% uch bosqichdan ortiq qadamlarda munosabatlar tashkil etadi.

Qayta aloqa nima uchun muhim?

- 2% savdo 1-qo'ng'iroqda amalga oshadi;
- 3% savdo 2-qo'ng'iroqda amalga oshadi;
- 5% savdo 3-qo'ng'iroqda amalga oshadi;
- 10% savdo 4-qo'ng'iroqda amalga oshadi;
- **80% savdo 5-12 gacha qo'ng'iroqda amalga oshadi;**

Manba: Milliy Savdo-sanoat Ijroiya Assotsiasiyasi

Savdo jarayoni statistikasiga nazar...

Nima uchun mijozlar SIZDAN xarid qilishdan to'xtaydi:

- 1%i vafot etadi;
- 3%i ko'chib ketadi;
- 5%i boshqa kompaniyalar bilan munosabatlar o'rnatishadi;
- 9%i raqobatli bozor sabab tark etadi;
- 14%i mahsulotdan qoniqmaslik natijasida tark etadi;
- 68%i sizning kompaniyangiz vakili bo'lgan shaxs(lar) tomonidan mijozga ko'rsatilgan befarq munosabat tufayli tark etadi.

Minnatdorlik, bayram tabriknomasi va maqtov yorliqlarining qiymati:

- qadr va hurmatni aks ettiradi;
- hurmatga sazovor biznes aloqalarni namoyon etadi;
- "Birlamchi" xabardorlik uyg'otadi.

Manba: Milliy Savdo-sanoat Ijroiya Assotsiasiyasi

An-a'naviy va zamonaviy CRM

- Veb-sahifaning mavjudligi
- Onlayn/mobil qidiruv
- Ijtimoiy tarmoqlar
- Onlayn sharhlar
- E-pochta
- SMS/Matn
- Video
- Mobil ilovalar
- Ma'lumot bazasiga kirish va hisobotlar
- Avtomatlashtirish

ESKI CRM tizimlari...

E-pochta xabarleri

Telefon
qo'ng'iroqlari

Eng ko'p uchraydigan xatolar...

- Xaridorlar to'g'risidagi ma'lumotlarni yo'qotilishi...
- Xaridordan olingan elektron xabar bir necha kunlar davomida javobsiz qoldirilishi...
- Mijoz/muhlislarning sharhlari/fikrlari e'tiborsiz qoldirilishi...
- Tezlik bilan javob berilishi kutilgani holda, buning amalga oshmasligi, o'z vaqtida javob berilmasligi...
- Mijozlarning qoniqishi ularni ushlab qolish uchun yetarli emasligi...
- Mijozlar va potensial haridorlar kam sonli veb-saytlarga tashrif buyuradi, lekin ayni saytlarda yetarlicha ko'p vaqt sarflaydilar...
- Xatolarga to'la veb-saytlarning mavjudligi va ko'pchilikni tashkil etishi...

Nima qilish kerak...?

- Xaridor xatti-harakatlarini kuzatib borish (maxsus elektron pochta xabarlari yoki veb sayt takliflariga kliklar) va ....
- Mijozlardan o'z vaqtida javoblarni rag'batlantirish uchun onlayn (elektron pochta orqali) yoki oflayn (qo'ng'iroq yoki to'g'ridan-to'g'ri xat orqali) rejimida tog'ri reaktsiya bildirish
- Mijozlardan javoblarni nazorat qilish hamda qo'shimcha aloqa va eslatmalar orqali munosabatlarni davom ettirish

Mavjud mijozga xizmat qilish yangi mijozni topishdan ko'ra 10 barobar foydaliroq

Nima qilish kerak...

- Marketologning xotira banki...
- Savdodan keyingi bozor...
- His etish va reaksiya marketingi...

Dastlabki sotuvlardan so'ng avtomatlashtirilgan elektron xabarlar ketma-ketligi

Boots: “Birgina narsani o’zgartiring” E-CRM kampaniyasi

Yangi yil niyat va rejalari: 90% odamlar Yangi Yilda yangi niyat va rejalarni qilishadi, ulardan 50%i esa ushbu niyat va rejalarni oxiriga yetkazishmaydi

Maqsadli auditoriya: 25 dan 44 yoshgacha bo’lgan ayollar

Veb sayt tuzilishi: olti asosiy dasturlar: ‘chekishni to’xtating’, ‘stressdan xalos bo’ling’, ‘yaxshi ovqatlaning’, ‘sport bilan shug’ullaning’, ‘ajoyib ko’rinishga ega bo’ling’ va ‘ortiqcha vazndan xalos bo’ling’.

Natija:

- 30,000 ta odam e-pochta dasturiga obuna bo’ldi;
- 5,000 dan ortiq kishilar SMS xabarlar uchun obuna bo’ldi;
- ‘Ortiqcha vazndan xalos bo’ling’ komponenti bo’yicha “Birgina natijani bo’lishing” veb-saytida 2,500 dan ortiq shaxsiy fikrlar e’lon qilindi.

Natija: “Boots”ning do’konlarida yangi ‘Salomatlik klubi’ dasturi ish boshladi.

Boots: “Birgina narsani o’zgartiring” E-CRM kampaniyasi

Asos: mikro-sayt, mijozlar tanlovining ma’lumotlar bazasi va e-pochta marketingi

Har xil reklama formatlari: TV, Bosma reklama, bannerlar, super-bannerlar va turli xil veb-saytlar, jumladan, iVillage va Handbag.com larda reklama bannerlari

Avtomatlashtirilgan, individual e-maillar munosabatlar davri davomida yuborilib turilgan...

- E-xabarnomalarga obuna bo’lgan mavjud mijozlarni marketing kampaniyasiga jalb qilish;
- Mijozlarni “tanlov sinov”ni amalga oshirishga rag’batlantirish;
- Mijozlarni “tanlov sinov”ga jalb etish va uning natijalarini o’rtoqlashib turish uchun saytga jalb etish;
- Ijtimoiy hamkorlikni rag’batlantirish - tajriba almashish, o’zgalarni ruhlantirish;
- Maqsad sari zaiflik his etilgan chog’larda eslatish/rag’batlantirish uchun matnli habar xizmatlariga obuna qilish.

Ko'cha do'konlari xodimlarining qo'llab-quvvatlovi va maslahatlari.

CRM nima (e-CRM)

Xaridorlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM) kompaniyaning mavjud va potentsial mijozlar bilan o'zaro aloqasini boshqarish yondashuvidir.

- Xaridorlardan olingan qimmatli ma'lumotlardan foydalanish uchun dasturiy ta'minotingiz bormi?
- Xaridorlaringizning qaytib kelishini ta'minlovchi mukammal xizmat ko'rsatish jarayoni mavjudmi?
- E-CRM-----????

Saytga bir martadan ko'proq tashrif buyurilganda, sotuvda o'rtacha ikki raqamli o'sish kuzatiladi (Flores va Eltvedt, 2005)

Munosabatlar Marketingi

NOANIQ HARIDORDAN - POTENSIAL XARIDORGA/DAN – XARIDORGA/DAN – MIJOZGA/DAN – SODIQ HARIDORGA

**IDIC (identification, differentiation, interaction, communication)
modeli**

1. **Haridorni S**haxsini aniqlash (cookie-fayllar, saytga ro'yxatdan o'tishlar);
2. **Haridorni F**arqlash (segment xususiyatlari (**eng qadrli xaridor, eng o'suvchi xaridor, noldan past xaridorlar**) bo'yicha);
3. **Haridorlar bilan I**shlash (haridorlarga xizmat ko'rsatish bo'yicha savollar, maxsus mahsulotlar);
4. **Ixtisoslashgan M**unosabatlar ((turli haridor segmentlariga mos holda email va kontentlarni personalizatsiyasi)

Munosabatlar marketingi – Ijzat marketingi

Ijzat marketingi– Set Godin (1999)

Call us on 0800 988 6390 ↻ Request a call back here

LASER EYE SURGERY ▾

LENS SURGERY ▾

EYE CONDITIONS ▾

ABOUT US ▾

CONTACT US ▾

Request Your Free
Info Pack

Title ▾

Forename

Surname

Address

Postcode

Phone number

Email address

Where did you hear about us? ▾

Submit

SEE... YOUR WORLD IN HIGH DEFINITION
ENJOY... LIFE WITHOUT GLASSES OR CONTACT LENSES
EXPERIENCE... THE COMFORT OF NATURAL VISION

[LEARN ABOUT LASER EYE SURGERY](#)

Activate Windows
Go to Settings to activate

1. Ijzatga erishish
2. Hamkorlik (forum, minnatdorliklar)
3. Dialogdan triallgacha (bahs platformalari, veb-sayt e-pochtalari, jonli chatlar, qayta qo'ng'iroqlar, virtual yordamchilar)

Ijzat marketingi – E-pochta orqali aloqa strategiyasi

Xabar turi	Interval/Turtki holati	Natijalar talab etiladi	Xabar manbasi / ketma-ketlik oralig'i
1. Qarshilash xabari	Tashrif buyuruvchi saytga a'zo bo'lishida/Darhol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sayt xizmatlarini sinab ko'rishga targ'ib qilish 2. Tijoriy va ma'lumotli takliflar bo'yicha xabardorlikni oshirish	E-pochta, post tranzaksiya sahifasi
2. Qayta jalb etish xabari	1 oy: noaktiv (masalan <3 tashriflar)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forumdan foydalanishga targ'ib qilish (a'zolikka yaxshi chaqiruv) 2. Asosiy kontentni ajratib ko'rsatish	E-pochta, bosh sahifa, saytning yon paneli
3. Dastlabki qayta savdo xabari	1 oy: aktiv	<ol style="list-style-type: none"> 1. A'zolikka targ'ib qilish 2. Fikr-mulohaza so'rash	E-pochta
4. Konversiya	Veb tashrifdan 2 kun o'tgach (mahsulotlar katalogiga tashrif)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mehmon yoki to'la a'zolik huquqidagi foydalanuvchilar uchun xizmat turlari	Qo'ng'iroq yoki e-pochta

Munosabatlarni kuchaytirish - Shikoyatlarni boshqarish

Aslida, shikoyat qiluvchi mijozlar muammolarini tezkor va professional ravishda hal qilinsa, ular kompaniyaning umrbod do'sti bo'lib qolishlari mumkin...

Xaridorlar bir-biriga muammolarni komyuniti va forumlar orqali hal qilishda yordam bera olishadi.

Google – Android Dasturchisilari Shikoyatlar Forumi

Yangi munosabatlarni shakllantirish – FB Amazon

Connect with Facebook

Do'stlaringizning tug'ilgan kunlari va sovg'alar taklifi...

Do'stlaringiz orasida mashhur mahsulotlar ro'yhati....

Ma'lumotlar Bazasi Marketingi

Tarixiy ma'lumotlar (nomlar, manzillar, yangiliklar, xaridlar chastotasi, takliflarga javoblar va sotib olish qiymatlari kabi tranzaksiya bilan bog'liq va boshqa arxiv ma'lumotlari)

Bashoratli ma'lumotlar (mijozlarning kelgusidagi xatti-harakatlarini belgilash uchun ularning atributlarini statistik baholash (uy turi, biznes turi, o'tgan hatti-harakatlar va boshqalar)

E-pochta kampaniyalari – E-tijorat veb-sayti bilan o'zaro aloqa

Yangiligi	Chastotasi	Pul qiymati
12 oydan ortiq	Har 6 oyda bir martadan ko'p	10 \$ dan kam
Oxirgi 12 oy ichida	Har 6 oyda	10\$-50\$
Oxirgi 6 oy ichida	Har 3 oyda	50\$-100\$
Oxirgi 3 oy ichida	Har 2 oyda	100\$-200\$
Oxirgi 1 oy ichida	Har oy	200\$-

E-pochta databazasining eskirishi

- Har 3 oyda butun ro'yhatning 5%idan ayrilishingiz mumkin;
- 12 oyda ro'yhatning 2/3 qismini yo'qitishingiz mumkin;
- Yangi e-pochtalar (0 oydan 3 oygacha) eskirgan e-pochtalardan (12 oylik) uch barobar qimmatliroq (**Marketing Byurosi (www.tmb.uk.com)**)

Jozibadorlik INDEKSI = Yetkazilganlik foizi * Ko'rishlar (ochganlar) foizi * CTR (kliklar qiymati) * 100

E-pochta jozibadorligi indeksi (0-3 oygacha) (90 %, 36 %, 36 %)

E-pochta jozibadorligi indeksi (9-12 oygacha) (73 %, 31 %, 18 %)

Xaridorlar profilini yaratish

London Yong'in Brigadasi ma'lumotlar tahlilchilari quyidagilarni profillash orqali yong'inlarni oldindan bashorat qilishadi:

- Aholini ro'yxatga olish ma'lumotlari va aholining demografik ko'rsatkichlari;
- Yerdan foydalanish usullari;
- Yo'qotishlar haqidagi ma'lumotlar;
- Tarixiy hodisalar va ularning oldini olishga bo'lgan harakatlar tarixi;

Aniqroq bashoratlar (Smith va Zook, 2011)

Xaridorlar profilini yaratishdagi yondashuvlar

“Bobo soat” hikoyasi

Internet-o'yinlari kompaniyasi asoschisi Viktor Chandler yangi iste'molchilarning hayotiy qiymatini taxmin qilish SAS tahlilidan foydalanadi.

Internet o'yini – Victor Chandler

Yangi mijoz kazinoga (poker o'rniga) pul tikadi

Bonus ishqibozlari – yosh erkak, ehtiyotkorona tikishlar, tikishlar chastotasining pastligi
O'rta yoshdagi ayollar (ular o'rtacha 3 hafta o'ynashadi va alohida munosabatlarni rivojlantirishga arzimaydi).

Personalizatsiya

Ritz-Carlton Mehmonxonalari Tizimi

Dunyodagi eng chiroyli chaqiruv bu ... sizning ismingiz!

Alibaba – tavsiya etilgan xaridlar ro'yxati;

Youtube – so'nggi va qiziqarli mavzular ro'yxati;

Google – avvalgi ma'lumotlarga asoslangan qidiruv natijalari;

Groupon – sizning joylashuvingizga mos takliflar.

HSBC personalizatsiyadan foydalanadi

HSBC ning yangi veb-sahifasi

NATIJALAR

87.5 foizga ko'proq kliklar (3.67 % avvalgi, 6.88% keyingi)

Ochilgan depozitlar –30 % gacha o'sish

Non-Premier xaridorlarning Premierga o'tishi – 86 % gacha o'sish

Tesco veb-saytlar, elektron pochta va bevosita pochta orqali o'zaro munosabatlarni avtomatlashtirgan.

1. Veb-saytga tashrif buyuruvchilarni kompaniyaning biror turdagi takliflariga jalb etish;
2. Xaridorni bir martalik sotib oluvchidan doimiy mijozga aylantirish;
3. Sobiq xaridorlarni qayta tiklashga mo'ljallangan.

Turtki 1. Xaridor avval saytdan ro'yhatdan o'tadi (lekin sotib olmaydi)...

Ro'yhatdan o'tgandan 2 kun o'tgach (avtomatik javob – AJ) –birinchi marta sotib olish uchun 5%lik chegirma va yordam qo'ng'irog'i taklifi e-pochta orqali jo'natiladi

Turtki 2. Xaridor birinchi xaridni onlayn amalga oshiradi;

AJ1: Darhol buyurtmani tasdiqlash;

AJ2: Xariddan 5 kun o'tgach, haydovchi va kur'er xizmati sifati haqidagi so'rov bilan xaridorning qoniqishi darajasini bilish uchun so'rovnoma linki yuboriladi;

AJ3: Birinchi xariddan 2 hafta o'tgach, xizmatdan foydalanish bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri pochta orqali takliflar va keyingi xaridlar uchun 5 turdagi chegirmalar taklifi yuboriladi;

AJ4: Onlayn eksklyuziv takliflar bilan umumiy oylik e-axborot byulletenlari yuboriladi.

Target: kuchli CRM

O'SMIR QIZNING HOMILADORLIGINI OTASIDAN AVVAL **TARGET** QANDAY BILIB OLDI

Yomg'irli CRM - AMF bowling

Ob-havoning to'satdan o'zgarishi ...

Tanlangan bowlingchilarga ...

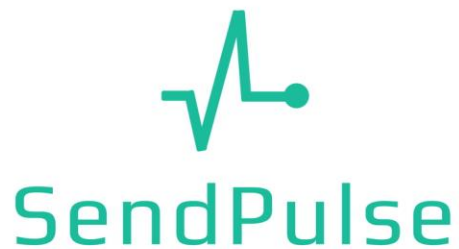
Ehtimoliy yomg'irli kunlar uchun .... Chegirmalar va kuponlar ...

Taxminiy ob-havo sharoitlari - turizm kompaniyalari

E-pochta marketing tizimlari

- Kontentni yaratish;
- Databazani boshqarish;
- Xabarni (efirga) uzatish;
- Natijalarni kuzatish / hisobot berish;

- Salesforce.com
- Mhelpdesk.com
- Microsoft Dynamics
- Zoho.com
- Repbox
- Sales Now
- Hubspot
- Sugar CRM
- Big Contacts
- Nimble
- Batchbook
- Insightly
- Green Rope
- SuiteCRM
- InStream
- Agile CRM

+998 (91) 166-00-48, 0 (371) 233 49 03

info@zipwolf.com

Adres: Buyuk Turon, 42, Toshkent, 100000, O'zbekiston

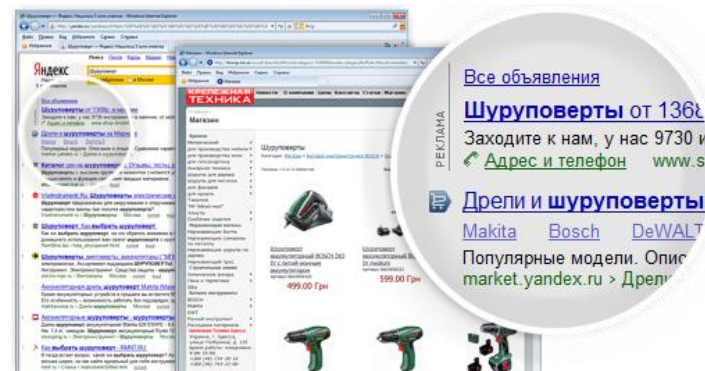
Mo'ljal: Toshkent Markaziy Univermagi (TsUM)

Ijtimoiy tarmoqlarda kuzatib boring:

Telegram: [@zipwolf_uz](https://www.telegram.com/@zipwolf_uz)

Facebook: <https://www.facebook.com/zipwolf.zipwolf>

Instagram: <https://www.instagram.com/zipwolf/>

E'TIBORINGIZ UCHUN TASHAKKUR!